
Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 4 februari 2020 överlämnade Lunds universitet ett ärende om misstänkt oredlighet i forskning till nämnden. Ärendet hade inkommit till universitetet den 21 oktober 2019. Överlämnandet har skett i enlighet med övergångsbestämmelserna i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningsetik och prövning av oredlighet i forskning.

Överlämnandet avser misstänkt plagiering av [REDACTED] examensarbete, Light Weight Additive Manufactured Mining Components. Misstanken riktas mot professor [REDACTED] vid Institutionen för designvetenskaper vid Lunds tekniska högskola. Examensarbetet utfördes vid Atlas Copco Rock Drills AB (nedan företaget) och [REDACTED] var [REDACTED] handledare vid Lunds universitet.

Plagieringen misstänks ha skett i

- 1) [REDACTED] et al., DfAM Strategic Design Considerations, A Practical Guide to Design for Additive Manufacturing, Springer Series in Advanced Manufacturing. 2019: 60-63, Text nr 1,
- 2) [REDACTED] Wohlers T, The Magazine for the metal additive manufacturing industry, Metal AM, 2017; 3(3): 103-107, Text nr 2,
- 3) En inbjudan till en kurs, Design at Elevation, aug 2018, Wohler associates, Text nr 3,
- 4) Ett nyhetsblad från Lunds tekniska högskola, Text nr 4.

I den ursprungliga anmälan till Lunds universitet framförs att [REDACTED] inom ramen för sitt examensarbete utvecklat en komponent för 3-D-printning, ett ”manifold”, i form av en CAD-modell. Den ska sedan ha använts av [REDACTED] i texterna ovan utan referens till [REDACTED] examensarbete.

[REDACTED] bestrider att han gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. Han menar bland annat att idéerna till del redan fanns innan [REDACTED] gjorde examensarbetet. [REDACTED] har själv ändrat och utvecklat CAD-modellen och filerna som [REDACTED] tog fram. Detta krävdes för att kunna skriva ut produkten eftersom den inte annars var komplett och

säker. Vidare anför [REDACTED] att han har agerat i god tro. Han har uppfattat att arbetet var ett Atlas Copco-projekt och har därför stämt av publiceringar med Atlas Copco innan de skett.

Nämnden har inhämtat uppgifter från företaget i ärendet. Därutöver har nämnden inhämtat ett sakkunnigutlåtande¹ i ärendet.

I ärendet har nämnden endast prövat [REDACTED] ansvar. Övriga medförfattares ansvar har inte prövats.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Planering, genomförande eller rapportering av forskning

Lagen omfattar enligt 3 § forskning som utförs bland annat av universitet och högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434).

De avvikelser som kan utgöra oredlighet i forskning ska enligt definitionen i 2 § lagen ha begåtts vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Formuleringen innebär enligt förarbetena att begreppet oredlighet avser avvikelser under hela forskningsprocessen.² Med rapportering avses både publicering och andra typer av offentliggöranden.³

Ärendet avser fyra texter. Text nr 1 bedömer nämnden är en vetenskaplig publicering som tagits fram inom ramen för [REDACTED] anställning vid Lunds universitet. Det är således fråga om rapportering av forskning som utförts vid ett universitet som har staten som huvudman, omfattas av högskolelagen och som ska prövas enligt ovan angivna lag

Text nr 2 är istället framtagen av [REDACTED] som representant för det amerikanska företaget Wohlers Associates. Nämnden gör bedömningen att det inte är fråga om en publicering i en vetenskaplig tidskrift. Texten utgör därmed inte rapportering av forskning och omfattas inte av definitionen av oredlighet. Det gör inte heller text nr 3 och 4 som avser en kursinbjudan respektive ett nyhetsbrev.

¹ Johan Moverare, professor och avdelningschef för Konstruktionsmaterial vid Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling, Linköpings universitet.

² Prop. 2018/19:58, s. 100.

³ Prop. 2018/19:58, s. 49.

Detta innebär sammantaget att nämndens fortsatta prövning endast kommer att avse text nr 1, men inte texterna 2-4.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet.⁴ De redogörs också för i Vetenskapsrådets publikation God forskningssed.⁵ Fabricering beskrivs ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat. Slutligen är beskrivningen av plagiering att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.

Den sakkunnige har ansett att resultaten i [REDACTED] examensarbete, exempelvis fördelarna med konstruktionens utformning och möjlig viktsbesparing, borde ha refererats i efterföljande publikationer som bygger på detta arbete. Så har inte skett i text nr 1, som alltså är bristfällig i detta avseende.

Nämnden gör samma bedömning som den sakkunnige och finner att avsaknaden av referens till examensarbetet innebär att text nr 1 innehåller plagiering.

Allvarlig avvikelse

Det är endast allvarliga avvikelser från god forskningssed som utgör oredlighet i forskning och som faller under nämndens prövning. Andra avvikelser hanteras i stället av forskningshuvudmännen själva enligt 1 kap. 17 § högskoleförordningen (1993:100). I förarbetena till lagen anges att fabricering och förfalskning i princip alltid är allvarliga avvikelser från god forskningssed. Plagiering bör i vissa fall inte anses utgöra en allvarlig avvikelse från god forskningssed, till exempel om det är fråga om en mindre förseelse vid ett enstaka tillfälle.⁶

Den sakkunnige ställer sig kritisk till att någon referens till examensarbetet inte angetts i text nr 1.

Nämnden bedömer att referens till examensarbetet skulle ha angivits och att det inte är en mindre förseelse utan en plagiering som utgör en allvarlig avvikelse från god forskningssed.

Uppsåt eller grov oaktsamhet

Enligt 2 § i lagen krävs att den allvarliga avvikelsen från god forskningssed begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet för att det ska vara fråga om oredlighet i forskning. Uppsåt innebär enligt förarbetena att forskaren ska ha förstått vad han eller

⁴ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

⁵ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

⁶ Prop. 2018/19:58, s. 100.

hon har gjort medan oaktsamhet innebär att forskaren i vart fall borde ha förstått detta. Grov oaktsamhet kräver att agerandet framstår som särskilt allvarligt eller klandervärt. Förbiseenden, slarv eller missförstånd bör som regel inte betraktas som grov oaktsamhet enligt förarbetena.⁷

██████ har uppgett att han handlat i god tro och att han trodde att det var Atlas Copco som skulle anges som referens och därför har stämt av och inhämtat tillstånd från dem inför publiceringen.

Den sakkunnige har funnit att det inte framstår som att ██████ haft intentionen att ta åt sig hela äran av omkonstruktionen själv.

Nämnden bedömer att den bristande hänvisningen till ██████ arbete skett efter att ██████ missförstått vad som gällt kring rätten till ██████ examensarbete och att detta missförstånd inte kan anses uppsåtligt eller grovt oaktsamt. Det förhållandet att ██████ nämnt ██████ bidrag i andra sammanhang stärker denna slutsats.

Sammanfattningsvis finner nämnden därför att ██████ inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av Karin Nylén.

Thomas Bull
Ordförande

Karin Nylén
Jurist

⁷ Prop. 2018/19:58, s. 50-51, 100.